

Ermenistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ətrafında son vəziyyətin təhlili indiki halda işğalçı Ermənistanın daha zəif bir duruma düşdüyünü üzə çıxarır. Əvvəla, koronavirus pandemiyası bu ölkənin sosial-iqtisadi cəhətdən çöküşünü daha da sürətləndirib. Ermənistanda iqtisadi durum artıq fəlakət həddinə yaxınlaşır.

Bu halda əhalinin sosial üsyanlara qalxması belə istisna olunmur. Yaxın tezlikdə də müsbətə doğru nəyinsə dəyişməsi gözlənilir.

Siyasi sferada da vəziyyət gərgindir. Ölkədə əsas siyasi qüvvələr Nikol Paşinyan iqtidarına qarşı birləşib, onu, lazım gələrsə, yeni inqilabla hakimiyyətdən devirə biləcəkləri ilə hədələyirlər. Paşinyanın bu müxaliflərə qarşı repressiv metodları genişləndirməsi isə vəziyyəti daha da gərginləşdirir. Yaranmış vəziyyətdə xarici siyasət sahəsində də problemlərin dərinləşməsi özünü qabarıq surətdə büruzə verir. Azərbaycan və Türkiyə ilə heç bir əlaqəsi olmayan Ermənistanın Rusiya, İran, hətta Gürcüstanla da münasibətlərində ciddi problem yaşanır. Qərb dövlətləri ilə də əlaqələrdə problemlər artır. Erməni analitik Arğiştı Ki-viryan bu halda ölkəni ciddi çətinliklər gözlədiyini vurğulayır və diqqəti ona yönəldir ki, ermənilər hər dəfə inqilab edəndə pis vəziyyətdən səfiliyə düşürlər. "2018-ci il inqilabının istiqamətlərindən biri Ermənistanın xarici siyasət kursunu dəyişmək cəhdi idi. Daha dəqiq desək, həmin an dünyanın yenidən bölüşdürülməsi nəticəsində Qərb bəzi bölgələri, o cümlədən bu regionu tərk edəndə erməni xalqın hədəflərindən biri Rusiyayı bu regiondan uzaqlaşdırmaq, digəri isə şüa hilalı ilə əlaqəni dağıtmaq olan qrupa dəstək vermək idi. Bu cəhd Rusiya və İranın öz güclərini yüksək mərhələsində olduğu, bizim isə kəskin eniş mərhələsində olub, ciddi xarici dəstək almadığımız dönmədə edilir. Bu komandanın xarici sponsorlarının hədəfi erməni xalqının himayəsi və ya onların təhlükəsizlik probleminin həlli deyil, hədəf sadəcə olaraq Rusiya və İrana ermənilərin hesabına təxribat yaratmaqdan ibarətdir. Bunların nə ilə bitəcəyini proqnozlaşdırmaq elə də çətin deyil. Ümummilli fəlakətdən qaçmağın yeganə yolu hakimiyyətdən ya bilərəkdən, ya da savadsızlıqdan bu işə cəhd edənləri uzaqlaşdırmaqdır. Bizim həm də

öz təhlükəsizliyimizin təmin olunduğu regionda qüvvələr balansını pozmaq haqqımız yoxdur. Əks halda bu balansın pozulmasının xarabalıqları altında qalacağıq. Azərbaycan bu halda Qarabağ məsələsində istədiyini çox asanlıqla əldə edəcək". Digər erməni politoloq Stepan Danielyan da məsələyə eyni prizmadan yanaşır. O bildirir ki, hadisələrin inkişaf axarı Ermənistanın əzilməsi ilə sonulanacaq: "Xarici siyasətdə çoxsaylı səhvlərə yol verilir. Məsələn, Ermənistan-Rusiya münasibətlərinin korlanmasının niyə edildiyini başa düşmək lazımdır". Onun sözlərinə görə, Nikol Paşinyan Ermənistanın maraqlarına əsaslanmış şəkildə, xüsusən Rusiya hakimiyyətinin nəzərə alınması ilə yox, sırf öz marağına əsaslanmış şəkildə siyasət yürüdü. Erməni politoloq qeyd edib ki, Rusiya Ermənistanının və a

ha çox zərər görəəcək. Xarici işlər nazirlərinin son danışıq-

Bakı İrəvanı tam taqətdən salır, üstəlik Ermənistanda geniş anti-Paşinyan ittifaqı..

larından sonra belə bir təəssürat yaranmırmı ki, tərəflər fərqli mövzularda qaldırır, fərqli məsələlərdən danışirlər? Onda bu cür danışıqların mənası nədir? Əslində, mən hesab edirəm ki, tərəflərin bir-birini başa düşmədiyini söyləmək doğru deyil. Hər halda, Ermənistan Azərbaycan ərazisinin 20 faizini işğal etdiyini yaxşı bilir, lakin bunu etiraf etmək istəmir. Rəsmi Bakı isə öz mövqeyini açıq şəkildə ortaya qoyur. Ermənistan tərəfi işğal etdiyi əraziləri mərhələli şəkildə tərk etməlidir. Burada hər şey hər kəsə aydındır.

Azərbaycan beynəlxalq hüquqa, o cümlədən BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə əsaslanır. Rəsmi Bakının mövqeyi fundamentaldir. Ermənistan isə dialoqdan yayınır, Azərbaycan ərazilərinin işğaldan azad olunması vaxtını müzakirə etməkdən çəkinir. Rəsmi İrəvan demagogiya ilə məşğul olmağı üstün tutaraq, bu barədə danışmaq istəmir. İşğal uzun müddətdir ki, davam edir. XXI əsrdə 30 il özge əraziləri işğalda saxlamaq nonsensdir. Lakin buna baxmayaraq, İrəvan Qarabağ probleminin həlli ilə bağlı məsələləri müzakirə etmək istəmir.

Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmiş yeddi rayon və Dağlıq Qarabağ ərazisi var. Bu, əzəli Azərbaycan torpaqlarıdır. Məntiqli olardı ki, Ermənistan könüllü olaraq beş, ardınca iki işğal edilmiş rayonun ərazisini tərk etsin

və Azərbaycanın razılığı ilə Ermənistanla Qarabağ arasındakı nəqliyyat dəhlizi qorunub saxlansın (hərbi yox, mülki yüklərin daşınması şərti). Ardınca sülhməramlıların, məsələn, Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının (KTMT) zəməni ilə məcburi köçkünlərin, onların münaqişədən sonra doğulmuş ailə üzvlərinin doğma torpaqlarına geri qaytarılması həyata keçirilsin. Qanunsuz silahlı birləşmələr tərk edilərsə, Azərbaycan və Ermənistan icmalarının dinc yanaşı yaşaması təmin olunsun, sülhməramlıların nəzarəti altında qanunverici orqanlara seçkilər keçirilsin, rəsmi Bakı tərəfindən idarə edilməli olan diplomatiya və təhlükəsizlik məsələləri istisna olmaqla, əraziyə maksimal muxtariyyət statusu verilsin. Bu, inteqrasiyanın "Honkonq modeli"dir və çox real sənəkdir. Ermənistan öz əhalisinin təhlükəsizliyindən narahatdırsa, hesab edirəm ki, Azərbaycan və qeyd etdiyim KTMT sülhməramlıları azərbaycanlıların və ermənilərin birgə yaşaması ilə bağlı məsələləri həll edə bilər. Bakının potensialı nəzərə alınaraq, bu ərazilərin Azərbaycan qaytarılmasından sonra Qarabağdakı iqtisadi vəziyyət dərhal yaxşılaşacaq. Ancaq təəssüf ki, biz Nikol Paşinyanın Qarabağ münaqişəsini həll etməkdə tam isteksiz olduğunu görürük. Bu, həm də Ermənistan baş nazirinin qərsiz mövqeyi ilə bağlıdır. Müxali-

fət onun kürsüsünü laxladır. Ermənistanda geniş anti-Paşinyan ittifaqı yaradılır ki, bu da ölkə üçün yeni kataklizmlər deməkdir. Düşünürəm ki, Azərbaycan beynəlxalq müstəvidə ekspertlərlə əlaqələr qurmalı və onlarla sıx işləməlidir, o cümlədən Rusiyadan olan mütəxəssislərlə. İctimai rəy liderlərinə müraciət etmək, Dağlıq Qarabağdakı münaqişə ilə bağlı həqiqətləri çatdırmaq, kimin işğalçı olduğunu daha fəal şəkildə izah etmək lazımdır". Ekspert bildirir ki, münaqişənin həlli formatları müxtəlif ola bilər: "Lakin erməni tərəfinin əsas "arqumenti" "təhlükəsizlik kəməri" adı altında işğal edilmiş əraziləri azad etməkdən imtinaadır. Bir daha deyirəm, hər zaman beynəlxalq zəmanət çərçivəsində uyğun model tapmaq olar. Məsələn, yerli idarəetmə və polis strukturu qurmaq. Bütün bunlar Dağlıq Qarabağın Azərbaycana inteqrasiya modelində gərginliyi aradan qaldırmağa kömək edəcək. Əsas olaraq "Honkonq modeli" və ya "Aland modeli" götürülə bilər. İstək və xoş niyyətdən asılı olaraq hər şey mümkündür. Ancaq təəssüf ki, İrəvanın bunu istəmədiyini görürük. Bu mövqeyə nə bəraət qazandıрмаq mümkündür, nə də onu başa düşmək". Bu durumda ekspert yeni Qarabağ savaşı haqqı tərəf olaraq istədiyi nəticəni də asanlıqla əldə edəcəyinin çox asan

olacağını bildirir. Elə erməni ekspert Gevorg Mirzoyan da "Vestnik Kavkaza" portalına müsahibəsində bildirir ki, Paşinyan ölkəni uçuruma yuvarlayır.

Onun sözlərinə görə, Ermənistan KTMT və Avrasiya İttifaqı çərçivəsində ciddi səhvlərə yol verib: "Prinsipçə, buraxılan yeni səhvlər Rusiya-Ermənistan münasibətlərinin kəskinləşməsi, Moskvanın Paşinyana və onun siyasətinə münasibətdə səbr kasasının daşması üçün sonuncu damla ola bilər. Paşinyan hakimiyyətə gəldikdən sonra isə Moskva qarşı ritorikani tətikləməsi Kremli İrəvana tuşlanan "oxların" ucunu yenidən itiləməyə vadar edir. Bura Qarabağ məsələsi də daxildir. İki ölkənin bir-birinə qarşı kəskinləşən mübarizəsi informasiya platformalarında daha amansız xarakter alır. Lakin iki ölkə arasında gərginləşən münasibətlər daha çox Paşinyan və onun komandasına qarşı yönələcək". Belə vəziyyətdə Ermənistanın daha da zəifləməsi qaçılmaz sayılır və bu durumda İrəvanın Qarabağ məsələsində indiki siyasətini davam etdirməsi də böyük sual altına düşür. Bütün bunlar Azərbaycan tərəfindən də yaxşı sezilir və diqqətlə izlənilir.

Yazı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə çap olunur.